

In samenwerking met FrieslandCampina toont Veeteelt in deze reportage een voorbeeld van een duurzame, grondgebonden bedrijfsvoering in de melkveehouderij.

Grasland scheuren
wordt tot het
minimum beperkt

Johan Keijsers: 'Grond is ons duurste productiemiddel, dat wil je goed benutten'

Focus op bodemgezondheid

Ondanks weinig eigen grond geven Jan en Johan Keijsers uit Leende toch invulling aan grondgebonden melkveehouderij én weidegang. Aandacht voor de bodem is daarbij essentieel door een goed bemestingsplan, regelmatig wiedegeen en het vasthouden van organische stof en water in de grond.

Als bestuurslid van FrieslandCampina is Jan Keijsers (59) een pleitbezorger van een duurzame, grondgebonden melkveehouderij en het liefst met koeien in de wei. Als melkveehouder in het Brabantse Leende richt hij zich, samen met zijn zoon Johan (32), in de eerste plaats op een rendabele bedrijfsvoering. Juist dat blijkt in de praktijk prima samen te gaan met grondgebondenheid en weidegang. De vof van de familie Keijsers produceert met ruim 90 koeien 850.000 kilo melk en heeft 25 hectare eigen grond. Met alleen deze grond zou het bedrijf uiterst intensief zijn: 34.000 kilo melk per hectare. Toch slagen de veehouders erin grondgebonden te ondernemen. De melkveehouders werken daarvoor samen met een aantal varkensbedrijven in de buurt. Ze zetten de grond van deze bedrijven in voor hun ruwvoerproductie. De mestafzet regelen ze samen: de rundveedrijfmest is voor de ruwvoerteelt, de varkensdrijfmest gaat naar een verwerker. Dat pakt gunstig uit voor zowel het benutten

van de bemestingswaarde als de afzetkosten. Het voordeel delen ze.

Regionaal grondgebonden

Met deze extra grond erbij beschikken de veehouders over ruim 45 hectare en daarmee is de intensiteit een stuk lager. 'We zijn regionaal grondgebonden', aldus Jan. 'We zetten alle mest af in een gebied met een straal van tien kilometer rond ons bedrijf en vrijwel al ons ruwvoer komt uit de regio.'

Het grondgebonden karakter is voor Jan en Johan meer dan een administratief begrip. Ze koesteren de bodem. 'Wij willen op een bewuste, akkerbouwmatige manier gras telen', zegt Johan. 'Grond is ons duurste productiemiddel, dat wil je zo goed mogelijk benutten.'

De basis voor een goede bodem is een goed bemestingsplan, aldus Johan. Dat stellen ze op samen met hun voer- en kunstmestleverancier van Boerenbond Deurne. Gegevens van bodemonderzoek en de resultaten van kuilanalyses worden

hierin zo veel mogelijk verwerkt. Een gerichte bestrijding van onkruiden hoort voor de veehouders ook bij een bewuste teelt van gras. Het graslandseizoen begint al ruim voordat het voorjaar losbarst, met een rondgang door de percelen om de botanische samenstelling te beoordelen. Minstens zo belangrijk vindt Johan het verzorgen van de zode. De wiedege is daarbij zijn belangrijkste gereedschap. 'Een paar dagen na het injecteren van de mest ga ik er met de eg overheen. Door het eggen maak je plantenresten los, zodat de zode lucht krijgt.' Johan herhaalt het eggen regelmatig gedurende het weideseizoen. 'Vorig jaar heb ik sommige percelen wel vier keer geëgd.'

Het wiedegeen kost maar een minuut of twintig per hectare en het effect op de bodemgezondheid is groot, zegt ook Keijser senior. 'Toen Johan ermee begon, heb ik wel eens gedacht: je kunt je de diesel beter besparen. Maar nu durf ik de stelling wel aan dat het meer opbrengst oplevert.'

Organische stof vasthouden

Voor een optimale conditie van de bodem in de zomer hebben de veehouders een waterplan. Hun goed ontwaterde zandgrond is 's zomers droogtegevoelig. In overleg met het waterschap hebben ze drie stuwen geplaatst en pompen ze – op zonne-energie – water uit de beekloop terug naar hun eigen afwatersloot. 'We houden het slootpeil veel langer op niveau en we houden onze grond beter

Sommige percelen worden wel vier keer per jaar gewiedegd

Johan en Jan Keijzers streven naar structureurrijk gras

vochtig. We hoeven daardoor veel minder snel te beregenen', vertelt Johan.

Een van de grootste uitdagingen is het vasthouden van de organische stof in de bodem, stelt Jan. 'Organische stof zorgt ervoor dat de bodem water en mineralen kan vasthouden. Maar doordat we steeds minder organische mest mogen uitrijden, loopt het organischestofgehalte terug.'

De melkveehouders proberen op verschillende manieren extra organische stof aan te voeren. Zo beperken ze scheuren van grasland tot het minimum. Het grasland is gemiddeld acht jaar oud. Ook gebruiken ze stro in de diepstrooiselboxen en verwerken ze het maaisel van het slootkantonderhoud tot compost. Verder oogsten ze een deel van hun mais als MKS en laten ze het stro achter op het land.

Met BEX in het verleden en momenteel de KringloopWijzer wordt duidelijk dat

een bewuste ruwvoerteelt ook voordeel oplevert. 'Dankzij BEX konden we driehonderd kuub drijfmest extra benutten', vertelt Jan. 'Dit jaar hebben we meegegaan aan een pilot met de KringloopWijzer en daarin zagen we dat we met onze mineralenbenutting tien procent beter scoren dan de forfaitaire norm.'

Weidegang vanzelfsprekend

Weidegang is voor de melkveehouders een vanzelfsprekend onderdeel van hun graslandbeheer. 'Weidegang zorgt voor een sterkere zode', stelt Johan. 'Grasland dat beweid wordt, heeft een veel betere uitstoeling dan percelen die alleen gemaaid worden. Dat verschil zie je duidelijk in de praktijk.'

'Zes snedes gras maaien is wel efficiënt als je veel tonnen droge stof per hectare wilt, maar levert vaak niet het ruwvoer op dat wij graag zien. Als je alleen voor opbrengst gaat, is de kans groot dat je van

die snelle kuilen krijgt. Ik houd niet van dat lebmaagspul', zegt Johan. De veehouders geven de voorkeur aan structureurrijker gras. Dat begint met de grasland-samenstelling: niet alleen Engels raai, ook andere grassen zoals timothee. 'Een ruwe celstof van 230 gram per kilogram droge stof is voor ons wel de ondergrens', zegt Jan.

Duurzame melkveehouderij is een kwestie van balans tussen productie, ruwvoeropbrengst en de gezondheid van de koeien, vindt Jan. 'Misschien laten we met weidegang wel kilo's drogestofopbrengst liggen. Daar staan voordelen tegenover voor de gezondheid en levensduur van onze koeien en ook de hoeveelheid plezier die we aan weidegang beleven. Wij hebben altijd geweid en zouden het ook doen als er geen weidepremie was. De mooiste dag van het jaar is voor mij de dag dat onze koeien voor het eerst naar buiten gaan.' |

Zuivelindustrie stimuleert KringloopWijzer

De KringloopWijzer biedt veehouders inzicht in de mineralenkringlopen op hun bedrijf en geeft handvatten om de bedrijfsvoering te optimaliseren. Dat draagt bij aan het verlagen van de fosfaatproductie en het beperken van de emissie van ammoniak en broeikasgasen. Veehouders kunnen door beter te sturen op de benutting van mineralen

besparen op voer- en kunstmestaankoop en/of mestafvoer.

De zuivelindustrie (NZO) stimuleert dan ook het gebruik van de KringloopWijzer, samen met LTO Nederland, Nevedi en VLB. Vanaf 1 januari 2015 zijn alle melkveebedrijven met een fosfaatoverschot bovendien verplicht om de KringloopWijzer in te vullen. Naar verwachting

heeft ongeveer 60 procent van de melkveebedrijven in Nederland een fosfaatoverschot. De zuivelindustrie stimuleert ook melkveebedrijven zonder fosfaatoverschot om de KringloopWijzer te gebruiken. Het biedt namelijk handvatten om je vakmanschap beter in te kunnen zetten en het bedrijfsrendement te verbeteren.